

สถานการณ์ท่องเที่ยวปี ๒๕๕๔ และแนวโน้มปี ๒๕๕๕

นางปิยะมาน เตชะไพบูลย์ ประธาน สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวไทย ภายหลังจากประชุมคณะกรรมการ สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ ดังนี้

จากอุทกภัยที่เกิดขึ้นในครั้งนี้นำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงถึง ๕๐๐,๐๐๐ คน จากเดิมที่เคยคาดการณ์ว่าในปี ๒๕๕๔ จะมีนักท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่า ๑๕.๕ ล้านคน เชื่อว่าตลอดปี ๒๕๕๔ จะมีนักท่องเที่ยวเพียง ๑๘.๖ ล้านคน และจากที่มีข่าวลือเรื่องจะมีระเบิดในจุดท่องเที่ยวสำคัญๆ ช่วงปีใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความวิตกกังวลจนมีบางส่วนชะลอถึงยกเลิกการเดินทางเข้ามาประเทศไทย ทำให้ไตรมาสแรกของปี ๒๕๕๕ ยังคงชะลอตัวต่อเนื่องจากไตรมาสสุดท้ายของปี ๒๕๕๔ คาดการณ์นักท่องเที่ยวปี ๒๕๕๕ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘ และจะทำให้มีนักท่องเที่ยวรวม ๒๐.๒ ล้านคน

เป็นที่น่าสังเกตว่า วิกฤตการณ์ที่ผ่านมาทั้งจากภัยธรรมชาติและภัยที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๗ กระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาโดยตลอด ทำให้การเติบโตของการท่องเที่ยวชะงักลงเป็นช่วงๆ และรัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัยต้องพิจารณามาตรการเยียวยาเร่งด่วนในการฟื้นฟูและกระตุ้นนักท่องเที่ยวให้กลับคืนมาภายหลังวิกฤตการณ์ต่างๆ จึงเห็นว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยควรจะต้องมีการปรับโครงสร้างเพื่อให้มีแผนป้องกันและลดอัตราความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยอาจใช้วิกฤตการณ์ที่ผ่านมาเป็นกรณีศึกษา รวมทั้งเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการในอนาคต

โดยรวมสถานการณ์ท่องเที่ยวเริ่มมีแนวโน้มที่พลิกฟื้น ทั้งในส่วนของภาคใต้โดยเฉพาะภูเก็ตและภาคเหนือในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง ที่เข้าสู่ฤดูการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ประกอบกับกิจกรรมสนับสนุนหลักที่มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของงานพีชสวนโลก และ งานบีไอโอแฟร์

เมืองท่องเที่ยวหลัก อาทิ หัวหิน-ชะอำที่เคยเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ยังคงชะลอตัวอยู่ เนื่องจากปัญหาการคมนาคมที่ยังไม่มีความคล่องตัว ต้องใช้เวลาในการเดินทางจากกรุงเทพมหานครมากกว่าปกติถึงเกือบเท่าตัว

ภาพรวมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในช่วงเดือนพฤศจิกายนอยู่ในสภาวะปกติ แต่มีการชะลอตัวในช่วงปลายเดือนเนื่องจากอุทกภัยในกรุงเทพมหานครเป็นหลัก สถิติการเดินทางเข้าออกผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองท่าอากาศยานภูเก็ตมีตัวเลขเพิ่มขึ้นมากกว่าเดือนเดียวกันของปีที่แล้วประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน อัตราการเข้าพักเฉลี่ยตลอดทั้งเดือนอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๖๕ สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้อัตราการเข้าพักลดลงเนื่องจากจำนวนห้องพักที่เพิ่มมากขึ้นในปี ๒๕๕๔

ประเมินสถิติการจ้องห้องพักในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ พบว่าอยู่ในสถานะถดถอยต่อเนื่องมาจากปลายเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ ไปจนถึงปลายเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ และจะเริ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังจากวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ ไปจนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ภาพรวมการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ในปี ๒๕๕๔ ยังคงค่อยๆ เริ่มฟื้นตัวหลังจากได้รับผลกระทบอย่างหนักจากผลพวงในปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ ที่มาจากเศรษฐกิจโลกถดถอย ปัญหาด้านวิกฤตการณ์การเมืองโดยรวมทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนการเติบโตจากปี ๒๕๕๓ เพียงเล็กน้อย โดยนักท่องเที่ยวต่างประเทศจากกลุ่มประเทศยุโรปและอเมริกาดลดลงเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ ๔๐ นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศเอเชียมีอัตราที่เพิ่มขึ้นในบางประเทศโดยเฉพาะจากประเทศที่มีเที่ยวบินตรงมายังจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มกว่าร้อยละ ๑๕ โดยเฉพาะเป็นปีแรกที่มีเที่ยวบินเช่าเหมาลำกว่า ๔๐ เที่ยวบินจากจีน ได้หวันและเกาหลี เช่น ช่วงตรุษจีนมีเที่ยวบินบินตรงจากจีนและได้หวันกว่า ๑๕ เที่ยวบิน จากเกาหลี (Amway) กว่า ๖,๐๐๐ คน (๑๕ พฤศจิกายน - ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๔) และจากเกาหลี - ได้หวัน ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ส่วนนักท่องเที่ยวในประเทศมีอัตราที่เติบโตขึ้นกว่าร้อยละ ๒๕ ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่หยุดตามวันหยุดนักขัตฤกษ์ และคณะกรรมการประชุมในประเทศได้เพิ่มขึ้นจำนวนมากตลอดช่วง ๖ เดือนหลังของปีหลังจากได้รัฐบาลใหม่ทำให้หน่วยงานราชการจัดการประชุมสัมมนาเป็นจำนวนมากเป็นพิเศษ ในขณะที่เชียงใหม่ได้รับการประชุมนานาชาติขนาด ๔๐๐-๖๐๐ คน เป็นจำนวนมากในช่วงไตรมาสที่ ๓ ของปี ๒๕๕๔ เป็นที่น่าเสียดายเชียงใหม่พลาดโอกาสจากการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในปี ๒๕๕๔ จากวิกฤตภัยพิบัติน้ำท่วมใหญ่ในรอบ ๕๐ ปี และการเลื่อนการจัดงานมหกรรมพืชสวนโลกเฉลิมพระเกียรติฯ ราชพฤกษ์ ๒๕๕๔ จากกำหนดเดิมในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ออกไปเป็น ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔

โดยรวมคาดว่าเชียงใหม่จะมีผู้เยี่ยมชมเยือนในปี ๒๕๕๔ ประมาณ ๔.๒ ล้านคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวที่พำนักยังโรงแรมประมาณ ๒.๘ ล้านคน อัตราการเข้าพักโรงแรมโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๔๕ จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ ๓๘,๐๐๐ ล้านบาท โดยธุรกิจที่ได้รับผลกระทบด้านรายได้ที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย คือ ธุรกิจโรงแรม (ที่มีห้องพักทุกประเภทรวมกันกว่า ๔๑,๐๐๐ ห้อง) ร้านอาหาร สปา ธุรกิจสินค้าหัตถกรรมและขายของที่ระลึก

ในปี ๒๕๕๕ เชียงใหม่ได้รับอนุมัติสงจำนวนนักท่องเที่ยวคาดการณ์ไม่น้อยกว่า ๓ ล้านคน จากการจัดงานมหกรรมพืชสวนโลกเฉลิมพระเกียรติฯ ๒๕๕๔ ระหว่างวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๔ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๕ โดยคาดว่าจะจะเป็นนักท่องเที่ยวในประเทศร้อยละ ๘๘ และจากต่างประเทศร้อยละ ๑๒ โดยมีเม็ดเงินหมุนเวียนกว่า ๒๐,๐๐๐ ล้านบาท ตลอดระยะเวลาการจัดงาน ในขณะเดียวกัน เชียงใหม่ยังมีโครงการที่จะเพิ่มพูนจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้นักท่องเที่ยวมาจากโครงการที่น่าสนใจ อาทิ การเปิดศูนย์ประชุมนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ การลงทุนสร้างแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ทั้งของภาครัฐและเอกชน เป็นต้น

ในส่วนของกรุงเทพมหานครที่ประสบกับภาวะวิกฤตทางการเมืองภายในประเทศอย่างรุนแรง ตามมาด้วยการเกิดอุทกภัยครั้งร้ายแรง แม้ว่าสถานการณ์จะกลับคืนสู่สภาวะปกติแล้วก็ตาม อย่างไรก็ตาม มาตรการจ้องห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปยังคงมีการยกเลิกอยู่อย่างต่อเนื่องแต่ไม่มากนัก ในทางกลับกันกลุ่มผู้จัด

ประชุมสัมมนา (Corporate Meeting) เริ่มกลับมาอย่างเห็นได้ชัด มีการใช้บริการในบางกลุ่มพื้นที่ โดยเฉพาะย่านใจกลางเมือง ภาพรวมการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานครยังคงชะงักงัน ยอดจองเฉลี่ยตลอดทั้งปีของกรุงเทพมหานครจะอยู่ที่ร้อยละ ๖๐ เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนนักท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานครเริ่มลดน้อยลงแต่หันไปจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเมืองพัทยาที่มีบรรยากาศทางการท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มสีสันให้กับเมือง มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่น่าเที่ยวมากขึ้น จะเห็นได้ว่านายกเมืองมีความเข้าใจในธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างดี มีการทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้ประกอบการเอกชนทำให้เกิดความเข้มแข็งอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามปัจจัยหลักที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวในขณะนี้ ได้แก่

๑. สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในยุโรปที่ทวีความรุนแรง เริ่มมีกระแสความไม่มั่นคงในสถานะการเงินของบริษัทนำเที่ยวที่เป็นคู่ค้าหลักของไทยบางราย ทำให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเริ่มจับตามองอย่างใกล้ชิดขึ้น
 ๒. จำนวนผู้ให้บริการที่เพิ่มมากขึ้นเกินกว่าจำนวนนักท่องเที่ยว (Supply over Demand) ทำให้เกิดการแข่งขันที่สูงมากขึ้น ภาครัฐควรมีการควบคุมการทำธุรกิจอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรมต่อผู้ประกอบการท่องเที่ยว
 ๓. ประเทศในแถบอินโดจีนมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในประเทศและมีการประชาสัมพันธ์อย่างเข้มแข็งขึ้น ทำให้ประเทศไทยสูญเสียส่วนแบ่งทางการตลาดไป เริ่มมีเส้นทางบินตรงเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น หรือบางกลุ่มใช้ประเทศไทยเป็นเพียงทางผ่านเท่านั้น
- กลยุทธ์หลักในขณะนี้ที่ต้องหันมาให้ความสำคัญอย่างมากคือเรื่องของการทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น โดยใช้แนวคิดสร้างสรรค์เข้ากับสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมอยู่ในขณะนี้ รวมถึงการปรับเปลี่ยนรายการนำเที่ยวใหม่ๆ เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเพิ่มวันพักมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเร่งด่วนที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ ได้แก่

๑. เนื่องจากกรุงเทพมหานครยังคงเป็นประตูหลักสู่เมืองท่องเที่ยวอื่นๆของประเทศ จึงควรเร่งทำการประชาสัมพันธ์แบบสร้างสรรค์ในหลากหลายรูปแบบเป็นการเร่งด่วน
๒. พัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเพื่อให้เป็นจุดขายหลักในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบที่มีการบูรณาการทำงานร่วมกันกับผู้ประกอบการ โดยอาจใช้เมืองพัทยาเป็นต้นแบบ

.....
สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๔